

טעותם של המלאכים

1. מדרש רבה בראשית פרשה ח פסקה י

(י) אמר רבי הושעיא בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון טעו מלאכי השרת ובקשו לומר לפניו קדוש משל למלך ואפרכוס שהיו בקרונין והיו בני המדינה מבקשין לומר למלך דומינו ולא היו יודעין איזהו מה עשה המלך דחפו והוציאו חוץ לקרונין וידעו הכל שהוא אפרכוס כך בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון טעו בו מלאכי השרת ובקשו לומר לפניו קדוש מה עשה הקדוש ב"ה הפיל עליו תרדמה וידעו הכל שהוא אדם הדא הוא דכתיב (ישעיה ב) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא :

א1. ילקוט שמעוני תהלים - פרק צג - רמז תתמז

כיון שנברא אדם קם על רגליו והיה מתואר בדמות אלהים והיה קומתו מן המזרח למערב וראו אותו כל הבריות ונתיראו מלפניו סבורים שהוא בוראם וראו להשתחוות לו אמר להם מה אתם באים להשתחוות לי בואו אני ואתם ונלביש גאות ועוז ונמליך עלינו למי שבראנו, באותה שעה פתח אדם את פיו וענו כל הבריות אחריו ה' מלך גאות לבש.

2. רש"י על בראשית פרק ג פסוק כב

ועתה פן ישלח ידו וגוי' - ומשיחיה לעולם הרי הוא קרוב להטעות הבריות אחריו ולומר אף הוא אלוה.

א2. רש"י על בראשית פרק ב פסוק יח

(יח) לא טוב היות וגוי' - (ב"ר) שלא יאמרו שתי רשויות הן. הקב"ה יחיד בעליונים ואין לו זוג וזה בתחתונים ואין לו זוג :

3. הרמח"ל מסביר ב"דעת תבונות" (קכו)

"צריך (לומר) שהפרות שהיו שם לא היו דברים גשמיים וגסים, כמו שהם הפרות של העולם הזה, אלא יותר דקים מאוד מאוד וכערך האור לגבי העפר לפחות... ותראי כי הגופניות של אדם הראשון קודם חטאו, היה בערך הרוחניות אשר לו עתה".

א3. חגיגה דף יב/א

אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה שנאמר למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים כיון שסרח הניח הקדוש ברוך הוא ידו עליו ומיעטו.

4. בר"ר יז, ד

א"ר אחא בשעה שבא הקב"ה לבראת את האדם נמלך במלאכי השרת אמר להן נעשה אדם אמרו לו אדם זה מה טיבו אמר להן חכמתו מרובה משלכם הביא לפניהם את הבהמה ואת החיה ואת העוף אמר להם זה מה שמו ולא היו יודעין העבירן לפני אדם אמר לו זה מה שמו אמר זה שור זה חמור זה סוס וזה גמל ואתה מה שמך אמר לו אני נאה להקרא אדם שנבראתי מן האדמה ואני מה שמי א"ל לך נאה להקראות אדני שאתה אדון לכל בריותיך א"ר אחא (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדם הראשון .

5. מלבי"ם משלי ו, ו ביאור הענין

(ו) לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם - כל כחות מעשה בראשית נטועים בנפש האדם, וכל כח ומדה שימצא האדם במין ומין מבע"ת ידע כי כן נמצא גם בנפשו... ועז"א אתה העצל, אשר תחשוב שלא נמצא בנפשך מדת הזריזות, או שהזריזות אינה מדה טובה או מועלת, לך אל הנמלה ותמצא שנטוע בה מדה זו שלא לצורך חיותה רק כדי שתראה דרכיה וחכם .

א5. מלבי"ם על ישעיה פרק א פסוק ג - חלק באור הענין

(ג) יען שנפש האדם כוללת כל מעשי בראשית, ובכנפיה צרורות כל הכתות המפוזרות בכל החי מכל בשר למיניהם, כחותיהם והפוכי כחותיהם בארח נשגב ובדרך כללי, לכן כל כח אשר נמצאהו בנפש אחד הבעלי חיים, בהכרח כי נמצא הכח הזה ביתר שאת ויתר עז בנפש האדם...

6. אורות הקודש / חלק ב / עמוד שנה / מקור הכשרונות - כד

כל הכשרונות הנפלאים הנמצאים בבעלי חיים... הם שברים של נשמה גדולה עליונה, מלאה חכמה וכשרון, שנתחלקה לסעיפים רבים...

א6. אורות הקודש / חלק ב / עמוד שס

בנשמתו היסודית של נח נתגלו כל יצורי העולם, כל החיים כולם, הם באו אליו אל התיבה במשיכה טבעית פנימית, כהמשכת הענף לשרשו.

ב6. אוה"ק ב שנט

נשמת האדם, בהרחבתה, כוללת היא בתוכה את הנשמות הפרטיות של כל הברואים כולם. כל נפש חיה ניצוץ הוא מאור האבוקה הגדולה הכללית, נשמת האדם. רק למראה עינים, כל מין וכל פרט הוא מצוי בפני עצמו...

7. שבת קלג, ב

"זה אלי ואנוהו" - הוי דומה לו. רש"י: "הוי דומה לו - ולשון אנוהו אני והוא, אעשה עצמי כמותו..."

א7. ספר השל"ה הקדמת תולדות אדם

'אדם' - מלשון "אָדָמָה לְעֵלְיוֹן" (ישעיה יד, יד) . ועל כסא דמות אדם, ואם הוא מפריד את עצמו מהדביקות, אז נקרא אדם על שם האדמה אשר לוקח ממנה, ועפר הוא ולעפר ישוב. אמנם שם אדם המורה על 'אדמה לעליון', זהו עיקר התכלית... על כן שם אדם בעצם, שכן עולה במספר בשמו הגדול במילואו 'יו"ד' 'ה"א' 'ו"א' 'ו"א' 'ה"א'.

ב7. פירוש הראב"ד לספר יצירה א, ב

אדם ובגימ' יו"ד הי"א וא"ו הי"א וכולם מתגלגלים ב"ס ר"ל בשם בן מ"ב

8. גור אריה על דברים ד, לב

מפני שהאדם הוא צורת התחתונים עד הרקיע שהוא לעליונים, וכדכתיב (תהלים קטו, טז) "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם". אם כן התחתונים כולם - כמו שהם - האדם הוא צורתן... הרי האדם צורת הכל. נמצא שהאדם קודם שחטא היה מתפשט בכל, שהאדם הוא הכל.

א8. מדרש תהילים מזמור קלט

ורוח אלוקים מרחפת על פני המים. זה רוחו של אדם הראשון.

9. אור לנתיבתי / שער אור השלמות - מאמרות / מאמר אחדות המציאות השלמה

...בהשקפת האחדות השלמה לא נראה את עצמנו בתור דבר פרטי מיוחד בפני עצמו, וכן לא את כל אחד ואחד מכל יצורי עולם, לא את החי, לא את הצומח ולא את הדומם, אלא כולם וכולנו דבר אחד ממש, כאורגניות אחת, שכל חלקיה כולם מוקפים מאוחדים ומחוברים יחד בחבור פנימי, מקורי, טבעי, וכולם מקבלים זה מזה ונותנים זה לזה...